

Check your privilege

Vi pratade om "vad vattnar jag kulturen med?" och hur lätt det är att inte se sina egna privilegier utifrån normer. Den här övningen ska göras ensam och sedan diskuteras i helgrupp - för att få syn och insikt kring privilegier.

I varje steg ska ni skriva ned era svar.

Ni kommer inte behöva dela era svar med någon. Det här är en övning för er egen skull och vad ni svarar kommer kanske vara känsligt. Ni behöver alltså inte "komma ut" för gruppen gällande de identitetsdrag som inte är självklart synliga.

STEG 1

- När du ser på tv-serier, läser böcker eller kollar på film:
 - Kan du enkelt hitta fem karaktärer som delar identitetsdrag med dig gällande kön, kroppsform, ålder, hudfärg, etnicitet, eventuell trostillhörighet, sexuell läggning, funktionsvariation och/eller klasstillhörighet?
 - Är det en karaktär man tycker om? En person som ses som åtråvärd, smart, rolig eller har andra positiva egenskaper?
 - Är det en huvudperson, ett kärleksintresse eller vad har personen för roll?
 - Vad säger det om dina eventuella privilegier och hur påverkar det dig?

STEG 2

- Har du någon gång, eller hur många gånger har du klivit in i ett rum eller ett sammanhang där du känner att du sticker ut gällande kön, kroppsform, ålder, hudfärg, etnicitet, eventuell trostillhörighet, sexuell läggning, funktionsvariation, klasstillhörighet?
 - Exempel 1. Maja pluggade foto när hon var 19 år gammal. Hon var på en fotomässa och kollade på kameraobjektiv. Förutom sin vän bredvid sig så var alla där män i cirka 50-årsåldern. Maja och hennes vän stack ut både gällande kön och ålder. När ni själva var i en sådan situation, om ni har varit det, hur kändes det? Om du inte har varit i någon sådan situation, vad säger det om dig?
 - Exempel 2. Karim har precis börjat plugga till högstadielärare i hem- och konsumentkunskap. Han är den enda mannen, den enda muslimen, den enda svarta personen när han kommer till sin första föreläsning på universitetet.
- Som du ser kan det se väldigt olika ut att sticka ut. Tänk efter och försök komma på så många tillfällen där du stuckit ut som möjligt.
 - I vilket avseende stack du ut?
 - Hur påverkade det dig?
 - Fick det några konsekvenser?

STEG 3

- Du ska nu föreställa dig en liknande situation. Har du någon gång klivit in i ett rum där du känner att du är den enda eller en av väldigt få med ditt identitetsdrag, men det är osynligt? Ingen annan visste om att du stack ut.
 - Var du orolig för att det skulle komma ut att du inte passade in?
 - Var du orolig att det skulle få någon konsekvens? Att någon skulle göra ett skämt på din bekostnad? Kanske nån till och med outade dig, drog ett skämt eller sa något klumpigt? Hur kändes det? Om du inte har varit i en sådan situation så föreställ er en. Hur skulle det kännas?

STEG 4

- Har du någon gång tillhört majoriteten i ett rum?
 - Har det hänt ofta? Mindre ofta?
 - Hur känns det? Reflekterade du över det? Eller tänkte du inte på det alls?

STEG 5 - GEMENSAM GRUPPDISKUSSION

- Hur kan vi använda dessa kunskaper/insikter om normer och privilegier konstruktivt i skolan?
- Hur kan vi förhålla oss till dessa insikter i arbetsgruppen på ett konstruktivt sätt? I klassen?

Varje dag så tillhör vi alla både normen och det normbrytande på olika sätt. I smått och stort. När du är en del av normen, då är det inte säkert att du ens märker det. Om du däremot inte tillhör normen, då kommer det antagligen vara något du tänker på, som kanske även innebär konsekvenser som är mer eller mindre obehagliga. Även om konsekvensen kanske bara är obekvämheter av att sticka ut i sig. Om du är van vid att inte tillhöra normen, men så befinner du dig i ett rum där du faktiskt är en del av normen så kanske du tänker "vad skönt, här kan jag slappna av". När man inte är en del av normen så är det inte säkert att man kan slappna av. I exemplet med fotomässan så kände sig Maja obekväm och hade plötsligt ett stort behov av att hävda sig och sin rätt att vara där. I exemplet med Karim kände han oro över att bli utsatt för rasism, men även för att få sin maskulinitet ifrågasatt. I andra situationer så vill man kanske gömma sig. Man är orolig för kommentarer, frågor, skämt. Det är minoritetsstress.

Om du vill läsa mer om minoritetsstress, se denna länk: levandehistoria.se - minoritetsstress